

ПСИХОДІАГНОСТИКА ОСОБИСТОСТІ

УДК 159.923.2: 81'367.626

ДЬЯКОНОВ Геннадій Віталійович

доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології психолого-педагогічного факультету Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ДОСЛІДЖЕННЯ СУБ'ЄКТНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ДІАЛОГІЧНОЇ МЕТОДИКИ «ЗАЙМЕННИКИ»

У статті аналізуються результати емпіричного дослідження суб'єктних орієнтацій особистості за допомогою нової діалогічної методики «Займенники» та розкриваються дослідницькі можливості цієї методики.

Ключові слова: *суб'єктні орієнтації особистості, діалог, методика «Займенники».*

Постановка проблеми. Філософсько-психологічний аналіз наукових уявлень про роль займенників у структурі мовної та комунікативної діяльності людини, а також у структурі її психіки, свідомості та особистості дозволяє припустити, що особливості використання людиною особистих займенників відображають індивідуально-психологічну структуру її суб'єктно-об'єктних та суб'єктно-суб'єктних відносин [2, 3].

На наш погляд, дослідження особливостей вживання людиною особистісних займенників актуально тому, що методика «Займенники» відкриває нові можливості інтерсуб'єктно-діалогічної психодіагностики особистості та її спілкування і відносин з людьми.

Внаслідок цього, **метою** даної статті є емпіричне дослідження суб'єктно-об'єктних та суб'єктно-суб'єктних орієнтацій особистості за допомогою діалогічної методики «Займенники»,

а також вивчення дослідницьких можливостей і методичних особливостей даної методики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методика «Займенники» є оригінальною авторською розробкою, а тому її теоретичні й методичні особливості розглядалися лише в нашій монографії «Основы диалогического подхода в психологической науке и практике» [3, 396 – 406].

Виклад основного матеріалу. Вихідна ідея і процедура дослідження за допомогою методики «Займенники» полягають у тому, що випробовувані повинні скласти 40 речень, у кожному з яких використовується один із восьми особистих займенників: Я, Ти, Ми, Ви, Він, Вона, Вони, Воно.

Ми припускаємо, що кількість займенників кожного виду, використаних випробовуваним у 40 складених ним пропозиціях, розкриває певні особливості структури його суб'єктно-об'єктних та суб'єктно-суб'єктних орієнтацій і відносин до людей і світу [3].

У нашому емпіричному дослідженні особливостей особистості і спрямованості спілкування у групі випробовуваних – студентів юридичного інституту¹ – ми використовували методику «Займенники» й комплекс інших психодіагностичних методик: опитувальник спрямованості особистості у спілкуванні С.Л. Братченка [1], тест міжособистісних відносин Т. Лірі [4], тест поведінки в конфлікті К. Томаса [6] і тест егоцентричних асоціацій (ЕАТ) Т. Шустрової – Т.І. Пашукової [5, 7].

Проаналізуємо отримані нами експериментальні дані багатопланового психодіагностичного дослідження методики «Займенники», що виявляють її різні змістовно-сміслові особливості.

Спочатку розглянемо результати дослідження співвідношення особливостей поведінки випробовуваних в конфлікті (за даними тесту К. Томаса) і особливостей використання ними особистісних займенників (за даними методики «Займенники»).

---

¹ Кількість випробовуваних в даній групі у дослідженнях по різних тестах варіювало (від 43 до 59) та відповідно кількості випробовуваних у кожному конкретному дослідженні визначалася значущість коефіцієнтів кореляції.

Результати експериментального обстеження студентів-юристів показують, що використання ними займенники «Я» (11,5) удвічі перевищує вживання займенника «Він» (5,87) і майже втричі – використання займенників «Ти» (4,49), «Ми» (5,01) і «Вона» (4,62).

Отже, займенник «Я» відіграє домінуючу роль у структурі суб'єктно-об'єктного світовідношення наших випробовуваних і виступає як засіб суб'єктного відособлення і самоствердження «Я».

Займенники суб'єктно-інтерсуб'єктної ідентифікації Він, Ти, Ми і Вона відіграють важливу роль у структурі світоставлення наших випробовуваних, хоч і удвічі-втричі поступаються за своїм значенням займеннику «Я».

Займенники «Воно», «Ви» і «Вони» виражають сферу об'єктно-безособистісних відносин студентів-юристів і займають другорядне місце в їхніх житті і спілкуванні.

Виходячи з отриманих результатів, ми зробили *кореляційний аналіз* взаємозв'язків між параметрами методики «Займенники» і типами поведінки в конфлікті за тестом Томаса.

Аналіз структурних співвідношень параметрів методики «Займенники» показує, що займенник «Я» негативно корелює з займенниками «Ти» (-0,398), «Вони» (-0,305) і «Ви» (-0,235)². Смісл цього співвідношення можна передати фразою: «Я абсолютно не такий, як Ти, Вони і Ви». Це переконливо підтверджує, що займенник «Я» виконує у студентів-юристів функції індивідуального відособлення і особистісного самоствердження.

Займенник «Ти» має тільки одну (високо) значиму негативну кореляцію з займенником «Вони» (-0,36), що буквально означає: «Ти – це не вони» або «Ти не такий, як вони». Фактично це доводиться ще однією негативною кореляцією (-0,246) між займенниками «Він» і «Ви», що можна інтерпретувати як «Він не такий, як ви».

Цікаві взаємозв'язки між використанням особистісних займенників студентами-юристами й особливостями їхньої поведінки в конфлікті. Так, з'ясовується, що частота вживання осо-

---

² Коефіцієнти кореляції тут значимі на рівні 0,05 при значеннях 0,24, а високозначимі (на рівні 0,01) – при значеннях 0,34 і вище.

бистих займенників не має значущих зв'язків із тенденціями суперництва або співпраці в конфлікті. Позитивні кореляції тенденції до компромісу в конфлікті з займенниками «Я» (0,316) і «Ми» (0,358) та негативна кореляція компромісу із займенником «Вони» (-0,281) означають, що «Я» і «Ми» схильні до компромісу, а ось «Вони» зовсім не налаштовані до нього.

Виявляється, що схильність до пристосування у конфлікті властива інстанції «Вона» (0,279), але абсолютно не властива інстанції «Він» (-0,362), що достатньо очевидно виражає уявлення студентів-юристів про гендерно-статеві особливості поведінки в конфлікті.

Оскільки «Я» зовсім не схильний до відходу від конфлікту (-0,259), то це знову підтверджує фундаментальні функції «Я», що полягають у відособленні й самостверженні.

Змістовні значущі взаємозв'язки виявлені при аналізі відповідей студентів-юристів за тестом Томаса. Так, встановлена високозначуща негативна кореляція (-0,43) між такими стратегіями поведінки в конфлікті як суперництво і компроміс. Очевидно, що даний негативний взаємозв'язок глибоко виражає логіко-сміслову і загальнопсихологічне співвідношення між компромісом і суперництвом у конфлікті. Логічно зрозумілим виглядає позитивний зв'язок (0,409) між тенденціями пристосування в конфлікті і відходу від конфлікту, які є пасивними і неконструктивними стратегіями реагування на конфлікт.

Дуже цікавими є негативні взаємозв'язки стратегії співпраці в конфлікті із стратегією пристосування в конфлікті (-0,403) та стратегією відходу від конфлікту (-0,737). Висока значущість цих кореляцій свідчить, що студенти-юристи чітко розуміють глибоку відмінність стратегії співпраці в конфлікті від стратегій пристосування в конфлікті й відходу від конфлікту.

Численні логіко-сміслові взаємозв'язки між використанням студентами-юристами займенників і стратегіями їхньої поведінки в конфлікті вивчалися в нашому дослідженні за допомогою *факторного аналізу*³.

Найбільш вагомими виявилися перші шість факторів, які

---

³ Факторний аналіз здійснювався за допомогою програми «Стат графік-плюс», версія 5,0 (1994-2000).

виділилися у процесі аналізу (їхня сумарна дисперсія складає 74,42 %).

У першому факторі (його дисперсія дорівнює 18,55%) найбільше навантаження мають параметри поведінки в конфлікті: стратегії відходу від конфлікту (0,9132) і пристосування в конфлікті (0,5432) протистоять стратегії співпраці (-0,904). При цьому позитивне навантаження займенника «Ми» (0,3129) говорить про те, що, на думку студентів-юристів, таке суб'єктне утворення, як «Ми» нездатне до співпраці і тому схиляється до уникнення конфлікту і пристосування в конфлікті.

У другому факторі (його навантаження рівне 14,41%) інстанція «Ми» (0,5949) на відміну від інстанції «Вони» (-0,2471) виявляє активне небажання суперництва (-0,6715) і виявляє велику схильність до компромісу (0,8669).

У третьому факторі (його навантаження 11,87%) висувається інстанція «Я» (-0,7831), яка чітко відрізняє себе від інстанцій «Вона» (0,5419) і «Вони» (0,5084) і, відкидаючи пристосування в конфлікті (0,3864), проявляє певну готовність до суперництва (- 0,2585).

У четвертому факторі (навантаження чинника 11,09%) виділяється інстанція «Він» (-0,8670), яка протиставляє себе інстанціям «Ви» (0,5624) і «Вона» (0,2795). Проте, якщо «Він» тільки різко заявляє про себе, то «Ви» і «Вона» вельми безумовно проявляють себе у схильності до пристосування в конфлікті (0,5064).

Зміст п'ятого фактору (з навантаженням 9,306%) полягає в протистоянні інстанції «Ти» (-0,8365) інстанціям «Вони» (0,6499), «Ми» (0,3177) і «Я» (0,2422). При цьому інстанція «Ти» виявляється не схильною до суперництва (0,3763), тоді як «Я», «Ми» і «Вони» в деякій мірі готові до суперництва в конфлікті.

Нарешті, шостий фактор (з навантаженням 8,198 %) полягає у протистоянні «Ми» (0,4755), «Ви» (4294) і особливо «Вона» (0,7762) відносно до «Я» (-0,3241). Причому якщо раніше (у третьому факторі) першою спонукою «Я» було відкидання стратегії пристосування в конфлікті (0,3864), то тепер, у шостому факторі, «Я» проявляє деяку готовність до пристосування в

конфлікті (-0,3241), бо відчуває, що його пристосування не пов'язане з тим відчуженням (близькістю до «Воно», матеріалізацією, об'єктивуванням), яке містять в собі «Ми» і «Ви».

Цікаві психологічні закономірності відкриваються при аналізі співвідношення між спрямованістю спілкування студентів-юристів й особливостями використання ними особистих займенників.

Розглянемо результати кореляційного аналізу взаємозв'язків між показниками методики «Займенники» і типами спрямованості у спілкуванні (за С.Л. Братченком) наших випробовуваних.

Дані кореляційного аналізу говорять про те, що діалогічна спрямованість спілкування студентів-юристів не має позитивних зв'язків із жодним з восьми основних особистих займенників. Фактично, це означає, що діалогічне спілкування як взаємодія «Я» і «Ти» (за М. Бубером і М. Бахтінім) мало властива нашим випробовуваним. У той же час є значима негативна кореляція (-0,31) діалогічного спілкування з займенником «Вони», яка вказує, що, на думку студентів-юристів, соціально-групова інстанція «Вони» принципово протилежна діалогічному спілкуванню.

Несподіваним є те, що в наших випробовуваних альтруїстична спрямованість спілкування не пов'язана з інтерсуб'єктивними займенниками «Ти», «Він», «Вона», «Ми», але вона має зв'язок із відчужено-безособистісним займенником «Воно» (0,29). Це означає, що студенти-юристи розглядають альтруїстичне спілкування як таку діяльність, що спрямована за невідзначено-безособовою адресою і тому майже позбавлена (прагматичного) сенсу.

Негативні кореляції авторитарної спрямованості спілкування з займенником «Ти» (-0,29) і «Воно» (- 0,28) мають різний психологічний сенс: перша кореляція говорить про неприпустимість і небажаність авторитарного відношення до інстанції «Ти», а друга кореляція свідчить про безглуздя авторитарного відношення до безособистісного «Воно».

Отримані дані говорять про відсутність значимих кореляцій маніпулятивного та індивідуального спілкування з основними особистими займенниками. На наш погляд, це свідчить про те, що ці дві орієнтації спілкування майже не виявляються у відносинах студентів-юристів до різних суб'єктно-об'єктних інстанцій. Можна припустити, що відсутність значимих кореляцій індивідуальної спрямованості спілкування зі всіма займенниками дійсно говорить про те, що індивідуальне спілкування мале властиво нашим випробовуваним. Більш проблематичним є висновок про те, що нашим випробовуваним так само мало властиво й маніпулятивне спілкування. У даному випадку ми маємо справу радше з обмеженнями методу кореляційного аналізу, ніж з надійною констатацією дійсної ролі маніпулятивного спілкування у поведінці й житті наших випробовуваних, студентів-юристів.

Як показує аналіз кореляцій, такою ж незрозумілою є й відсутність значимих зв'язків егоцентричної орієнтації особистості з основними особистісними займенниками.

Звичайно, можна припустити, що відповіді студентів-юристів за методикою «Займенники» недостатньо достовірні. Проте їхні відповіді на твердження тесту спрямованості спілкування С.Л. Братченка (що проводилися паралельно з методикою «Займенники») свідчать про протилежне, оскільки вони говорять про наявність низки важливих і реальних співвідношень між типами спрямованості в спілкуванні.

Дійсно, отримані результати показують, що діалогічна орієнтація у спілкуванні кардинально протилежна авторитарному (-0,52), маніпулятивному (-0,34), індивідуальному (-0,49) і конформному (-0,24) спілкуванню. Це різко й чітко виражає відмінність діалогічного спілкування – активного, творчого, емоційного, особистісного, гуманістичного – від форм спілкування більш пасивних, відчужених, корисливих та таких, що об'єктивують.

Красномовним є й високозначимий зв'язок (-0,41) між альтруїстичною й авторитарною спрямованістю у спілкуванні, який говорить про їхню протилежність та несумісність.

Дуже цікавим є негативний взаємозв'язок (-0,31) між конформністю спілкування й використанням займенника «Ви». Він означає, що у спілкуванні з людьми на «Ви» наші випробовувані абсолютно не схильні до конформності. Це виглядає майже парадоксально, оскільки сама по собі форма поводження з людьми на «Ви» вихідним чином передбачає певну готовність до конформності, компромісу, взаємоповаги.

Для поглиблення нашого аналізу і прояснення відзначених труднощів інтерпретації співвідношення типів спрямованості спілкування й основних особистих займенників, ми здійснили *факторний аналіз* результатів опитування випробовуваних за методикою «Займенники», тестом спрямованості спілкування С.Л. Братченка й тестом егоцентричних асоціацій Т. Шустрової – Т. Пашукової. Результати факторного аналізу діагностики випробовуваних за трьома вказаними методиками показують, що під час аналізу виділилося сім факторів (їхня сумарна дисперсія дорівнює 73,52%), які відображають психологічний зміст досліджуваного масиву експериментального матеріалу.

У першому факторі (з дисперсією 15,61%) виявлено різке протистояння альтруїстичного (0,859) і авторитарного (-0,667) типів спрямованості спілкування наших випробовуваних, що прямо узгоджується з результатами кореляційного аналізу.

Зміст другого фактору (його дисперсія 12,39%) визначається індивідуальністю спілкування (0,834) з інстанцією «Вона» (0,600). Це вступає у протиріччя з діалогічним спілкуванням (-0,650) і свідчить про те, що у спілкуванні з представницями прекрасної статі студенти-юристи дуже далекі від діалогу.

Третій фактор (з навантаженням 12,19%) є протистоянням егоцентризму особистості (0,658) й інтенцій «Воно», що відчужують (0,342), та потребами у відносинах з «Ти» (-0,609) і супутньою цим відносинам конформності у спілкуванні (-0,714).

Смисл четвертого фактору (9,52%) полягає в утвердженні протилежності інстанції «Я» (-0,916) та інстанцій «Ти» (0,365), «Вони» (0,438), «Він» (0,332) і «Воно» (0,374). При цьому багатопланове утвердження свого «Я» пов'язане з деякими проявами авторитарності (-0,258).

У п'ятому факторі (8,91%) інстанція «Ми» (0,866) і «Вони» (0,564) протистоять інстанції «Він» (-0,337) й діалогічній спрямованості спілкування (-0,310). Звідси стає зрозумілим, що студенти-юристи сприймають займенники «Ми» і «Вони» як недіалогічні феномени.

Шостий фактор (7,785) говорить про те, що відмінність між займенником «Ви» (0,820) і «Він» (-0,684) полягає в неконформності першого і конформності другого (-0,447).

Нарешті, у сьомому факторі виявляється чітка протилежність маніпулятивній спрямованості спілкування (0,898) й діалогічної спрямованості спілкування (-0,597).

Таким чином, на відміну від кореляційного аналізу, факторний аналіз дуже чітко виявляє співвідношення діалогічності й маніпулятивності спілкування наших випробовуваних, студентів-юристів.

Продовжуючи дослідження суб'єкт-об'єктної структури відносин наших випробовуваних за допомогою методики «Займенники», ми здійснили діагностику досліджуваної групи студентів-юристів за тестом міжособистісних відносин Т. Лірі [4]. Потім ми провели факторний аналіз масиву даних, що об'єднує результати тестування наших випробовуваних за тестом Т.Лірі і за методикою «Займенники».

У результаті факторного аналізу виділилося шість факторів, що відображають 67,88% загальній дисперсії, причому факторне навантаження кожного фактору зменшується достатньо рівномірно (але з великим розкидом, більшим ніж у попередньому масиві даних за методикою «Займенники» і тестом конфліктності К. Томаса).

Дані факторного аналізу свідчать про те, що зміст перших двох факторів визначають показники тесту міжособових відносин Т. Лірі. Перший фактор (його факторне навантаження складає 19,37%) показує, що стиль міжособових відносин студентів-юристів виражається у параметрах домінантності (0,8893), агресивності (0,8514), авторитарності (0,7606) й скептицизму (0,5317), які негативно пов'язані з сором'язливістю (-0,3757) і мають зв'язок із займенником «Я» (0,2326). Таким чином, пер-

ший фактор можна визначити як фактор агресивно-домінантного відособлення особистості майбутніх юристів.

Основне навантаження другого фактору (вона дорівнює 15,551%) складають параметри співпраці (847), альтруїзму (8169), слухняності (0,682) й сором'язливості (0,648). Отже, другий фактор можна ідентифікувати як фактор пасивної й продуктивної ідентифікації студентів-юристів з іншими людьми.

У третьому факторі (його навантаження 9,866 %) вперше виявляються параметри методики «Займенники», причому показник інстанції «Ти» (0,740) різко протистоїть інстанції «Вони» (-0,714). Це означає, що інтенції інтерсуб'єктної ідентифікації (що пов'язані із займенником «Ти») протистоять інтенціям відчуженої суб'єктності (яка втілена в займеннику «Вони»). На другому плані в цьому факторі відбувається ослаблення і змішування тенденцій першого і другого факторів, оскільки в ньому виділяються параметри скептицизму (0,577), сором'язливості (0,234) і слухняності (0,208).

Зміст четвертого фактору (з навантаженням 8,56%) також пов'язаний з показниками структури займенників: інстанція «Я» (-0,865) і «Ми» (-0,190) протистоять сукупності інстанцій «Вона» (0,440), «Воно» (0,383), «Вони» (0,216), «Ви» (0,168) і «Він» (0,150). Інакше кажучи, форми прямої суб'єктності «Я» і «Ми» протистоять формам опосередкованої та відчуженої суб'єктності, що втілена в займенниках Вона, Воно, Вони, Ви і Він.

У п'ятому факторі (7,587 %) виявляється, що, на думку студентів-юристів, займенники «Він» (0,8387) і «Ви» (-0,6311) протилежні за своїм психологічним сенсом. Цей сенс частково пояснюється тим, що займенник «Він» виявляється співзвучним тенденції підпорядкування і слухняності (0,4937) у міжособових відносинах і тому для інстанції «Ви» підпорядкування і слухняність абсолютно не властиві. Фактично, виявляється, що «Ви» відноситься не до «Ти» або «Ми» (тим більше не до «Він» або «Вона»), а, перш за все, до інстанції «Вони», яка втілює в собі свободу й могутність, що відрізняє її від інстанцій «Я» і «Ти». Очевидно, що за інстанцією «Вони» вгадуються функції та мож-

ливості влади, командування, знання і особистої свободи (які поки що недоступні студентам-юристам).

Нарешті, у шостому факторі (6,95%) відкривається глибинний смисловий зв'язок займенників «Ми» (0,8405), «Ви» (0,2524) і «Воно» (0,6313), який говорить про те, що для студентів-юристів інстанції «Ми» і «Ви» пов'язані з началом «Воно», що відчужує й об'єктивує. Внаслідок цього можна вважати, що у свідомості студентів-юристів займенники «Ми» і «Ви» виражають не індивідуально-міжособистісні відносини «Я» з «Ти», «Він» і «Вона», а соціальні відносини «Я» з груповими утвореннями «Ми» і «Вони».

Завершуючи аналіз й інтерпретацію результатів багатопланового дослідження співвідношення показників методики «Займенники» з показниками низки психодіагностичних методів, ми можемо сформулювати **основні висновки та окреслити перспективи подальших розвідок** нашого дослідження методики «Займенника».

По-перше, ми виявили, що смисловий зміст базових інстанцій (і параметрів) методики «Займенники» у студентів-юристів відображає багато реальних особливостей сприйняття і розуміння ними особистих займенників.

По-друге, встановлено, що смислове сприйняття й розуміння займенників студентами-юристами у багатьох відношеннях не відповідає інтерсуб'єктно-екзистенційному змісту займенників, якій впливає з діалогічних уявлень М. Бубера, М. Бахтіна та інших дослідників діалогу.

У той же час певним чином підтвердилося припущення, що активне використання випробовуваними займенників «Ти», «Ми» і «Ви» свідчить про тенденції до ідентифікації з іншими людьми, а високі показники по займенниках «Я», «Вони», «Він», «Вона», «Воно» говорять про тенденції особистісного відособлення та відчуження.

По-третє, результати кореляційного аналізу взаємозв'язку параметрів методики «Займенники» з показниками інших психодіагностичних методик розкривають основні аспекти смисло-

вого й функціонального змісту основних параметрів (інстанцій) методики «Займенники».

По-четверте, виявилось, що методи кореляційного аналізу мають певні обмеження в розумінні змісту і сенсу деяких параметрів методики «Займенники» і внаслідок цього переконалися в доцільності проведення факторного аналізу первинних результатів дослідження співвідношення показників методики «Займенника» з параметрами інших психодіагностичних методик.

Також стає очевидним, що для більш глибокого і ясного розуміння особливостей використання займенників студентами-юристами необхідні подальші дослідження особливостей розуміння і використання займенників випробовуваними багатьох інших категорій (різної статі, віку, роду діяльності, освіти та ін.).

Список використаних джерел

1. Братченко С.Л. Диагностика личностно-развивающего потенциала: Метод. пособие для школьных психологов / С.Л. Братченко. – Псков : Изд-во Псковского областн. ин-та повышения квалификации работников образования, 1997. – 65 с.
2. Дьяконов Г.В. Психология диалога: теоретико-методологическое исследование / Г.В. Дьяконов. – Кировоград : РВЦ КГПУ им. Винниченко, 2006. – 696 с.
3. Дьяконов Г.В. Основы диалогического подхода в психологической науке и практике / Г.В. Дьяконов. – Кировоград : РИО КГПУ им. В. Винниченко, 2007. – 847 с.
4. Диагностика стиля межличностных отношений. Адаптированный вариант методики Т. Лири / Г.В.Ложкин, Н.И.Повякель. Практическая психология конфликта. – Киев : МАУП, 2002. – С.175 – 186.
5. Пашукова Т.И. Эгоцентризм: феноменология, закономерности формирования и коррекции / Пашукова Т.И. – Кировоград : Центрально-Украинское издательство, 2001. – 338 с.
6. Томас К. Диагностика предрасположенности личности к конфликтному поведению // Г.В.Ложкин, Н.И.Повякель. Практическая психология конфликта / Томас К. – К. : МАУП, 2002. – с.187 – 192.
7. Szustrowa Th. Test of Egocentric Associations (TEA) // Polish Psychological Bulletin / Th. Szustrowa . – 1976, Vol.7, № 4. – p.263 – 267.

Дьяконов Г.В.

**ИССЛЕДОВАНИЕ СУБЪЕКТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ
ЛИЧНОСТИ С ПОМОЩЬЮ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ МЕТОДИКИ
«МЕСТОИМЕНИЯ»**

В статье анализируются результаты эмпирического исследования субъектных ориентаций личности с помощью новой диалогической методики «Местоимения» и раскрываются исследовательские возможности этой методики.

Ключевые слова: субъектные ориентации личности, диалог, методика «Местоимения».

Diakonov G.V.

**THE STUDY OF SUBJECTS ORIENTATIONS OF THE PERSON
BY MEANS OF A DIALOGICAL METHODIC “PRONOUNS”**

The article analyses the results of empirical research of subjects orientations of the person by means of the new dialogical methodic “Pronouns” and disclosed the research possibilities of this technique.

Key-words: subject orientations of personality, dialog, “Pronoun” technique.

Надійшла до редакції 23.02.2012 р.